



# ในหลวงในใจชน

ร สกิดในดวงใจไทยนิรันดร์

น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อม ถวายในพระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายที่สถิตย์มีได้

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

ศิลปะ  
สร้างสุข

ศิลปสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน

ฉบับที่ 25 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2559

[www.artculture4health.com](http://www.artculture4health.com)





# เปิดบ้าน "ศิลปสร้างสุข"

**สวัสดี**ครับภาคีเครือข่ายแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรม สร้างเสริมสุขภาพ สสส. เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 เป็นวันที่ปวงชนชาวไทยทั้งในประเทศ และต่างประเทศทั่วโลก ล้วนทอมน้ำสร่วมกัน เมื่อเวลา 19.13 น. ได้มีประกาศสำนักพระราชวัง โดยสรุปว่า...

**"พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร** ได้เสด็จสวรรคตแล้วเมื่อเวลา 15.52 น. ณ โรงพยาบาลศิริราช สิริพระชนมายุ 89 พรรษา ครองราชย์สมบัติรวม 70 ปี"

นับเป็นความโศกเศร้าที่มิอาจเปรียบเทียบกับการสูญเสียใดๆ ได้ เพราะประชาชนไทยทุกคนมิได้อาลัยรักพระองค์ท่านในฐานะองค์ประมุขเท่านั้น แต่ยังรัก เกิดทูนเสมือนพระบิดาที่ยิ่งใหญ่... ตลอดเวลาที่ดำรงชีวิตอยู่ ประชาชนได้เห็นได้ยิน และได้สัมผัสพระองค์ท่านในทางใดทางหนึ่งเสมอมา

หากเปรียบตลอดระยะเวลา 70 ปีเศษ ที่พระองค์มีพระราชภารกิจแล้วนำมาบันทึกในไดอารี่วันละ 1 หน้ากระดาษขนาด เอ 4 ก็จะมี เรื่องราวพระราชกรณียกิจให้ได้อ่านไม่ต่ำกว่า 25,500 หน้า ซึ่งล้วนแต่ทรงงานเพื่อพสกนิกรของพระองค์ทั้งสิ้น และเพียงแค่ว่าเราอ่านหนังสือจำนวนหน้าดังกล่าว ลองคิดว่าเราจะใช้เวลาเท่าไร?... และเหนื่อยไหม?...

ครั้นย้อนกลับไปมองถึงความเป็นจริงที่พระองค์ทรงงานพระราชทานแก่พวกเรา... พระองค์จะทรงลำบากและเหน็ดเหนื่อยมากมายเพียงไร? ซึ่งคงจะไม่สามารถหาสิ่งใดมาเปรียบเทียบได้เลย...

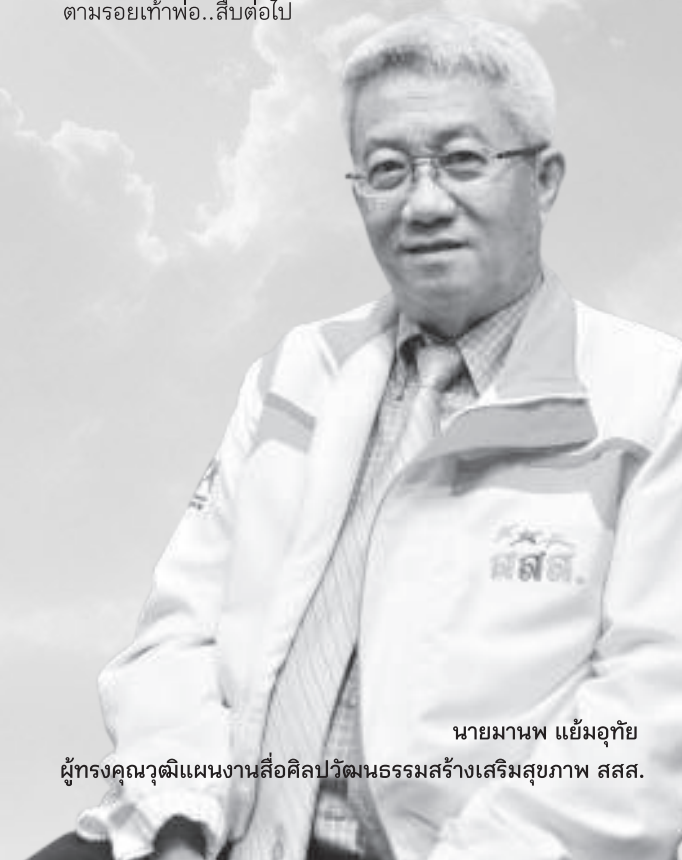
งานด้านศิลปวัฒนธรรมก็เป็นอีกหนึ่งด้านที่พระองค์ทรงเห็นความสำคัญ เห็นได้จากพระบรมราโชวาทต่างๆ อาทิ

"...งานด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมนั้น คือ งานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษา และดำรงความเป็นไทยได้สืบไป..." ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร ณ วังท่าพระวันที่ 12 ตุลาคม 2513

และ "...ประเพณีทั้งหลาย ย่อมมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนเรามีประเพณีของชาติไทยเป็นสมบัติ เราควรจะยึดถืออย่างยิ่งและช่วยกันส่งเสริม รักษาไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ..." ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 21 เมษายน 2503

"...โบราณวัตถุศิลปวัตถุและโบราณสถาน ทั้งหลาย เป็นของมีคุณค่าและจำเป็นแก่การศึกษาค้นคว้าในทางประวัติศาสตร์ ศิลปโบราณคดี เป็นการแสดงถึง ความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทย ที่มีมาแต่อดีต ควรสงวน รักษาไว้ให้คงทนถาวร เป็นสมบัติส่วน รวมของชาติไว้ตลอดกาล..." ความตอนหนึ่งในพระราชดำรัส ในพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่ 26 ธันวาคม 2504

ในนาม แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. และเครือข่ายการทำงานด้านศิลปวัฒนธรรม จึงขอเป็นอีกหนึ่งพลังกำลัง ที่จะสานงานศิลปวัฒนธรรมให้ดำรงคงอยู่ตามรอยเท้าพ่อ..สืบต่อไป



นายมานพ แยมฤทธิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

# เสวยสวรรค์

องค์เอกอัครศิลปิน  
เสด็จจุฬามานศิลป์พิสุทธิ์  
ไปประจงเจียรยงธรรมพระสัมพุทธ  
เจิดกระจงสังพรังผุดผกายผกา

ประกาศกรองกรองร้อยสร้อยอักษร  
วิจิตรทิพยาภรณ์พิทักษ์  
สถิตยงฉัตรชั้นสวรรค์  
เสวยวิมุตติ วิสัฏฐา สถาพร

โอ้อ่า พระทนต์กระหม่อมแก้ว  
นิราศแล้วจากแท่นบรรจถรณ์  
ร่วมฟ้า ประชาชาติ ราชฎ  
มหิธร อารง พระทศธรรม

...พลังแห่งแผ่นดิน...เสด็จแล้ว  
พญาโคกโคกแก้ว...วิโยคยา  
ฟ้าจะมีดี ดินจะหม่น ก่นระกำ  
ยะเยียบยา...รำไร...หนานน้ำตา ๆ

กวีโดย : นาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์  
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์  
ประจำปีพุทธศักราช 2536



## Content

เรื่อง	หน้า
เปิดบ้านศิลปสร้างสุข	2
เรื่องเด่นประจำฉบับ	3
เรื่องเล่าจากใจราษฎร์	
กวางจงรักด้วยอักษร	12
ในหลวงในใจฉัน	
ดนตรี กวี ศิลป์	18
ยังอยู่ในใจชน	
ใครๆ ก็รักในหลวง	21
ตามเส้นทางรอยพระบาททรงยาตรา	23

### ใบสมัครสมาชิกจุลสารศิลปสร้างสุข

กรุณากรอรายละเอียดให้ครบทุกข้อ

(ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น)

ชื่อ..... นามสกุล..... ชื่อหน่วยงาน.....  
เบอร์โทรศัพท์มือถือหมายเลข..... อีเมล.....  
ที่อยู่สำหรับจัดส่งจุลสาร..... เลขที่..... ซอย..... ถนน.....  
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

กรอรายละเอียดแล้ว ตัดส่วนนี้ ส่งกลับมาที่ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.  
เลขที่ 979/118 ชั้น 34 อาคารเอสเอ็ม ทาวเวอร์ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400  
(วงเล็บมุมของว่า “จุลสารศิลปสร้างสุข” หรือส่งมาทางอีเมล ที่ ruethairat.ja@gmail.com )



## พระเสด็จดับขันธ์

แผ่นดินแผ่นดินฟ้ามีด  
บวงพระเสด็จดับขันธ์  
สามโลกวิโยค  
ไอ้ พระทุลกระหม่อมแก้ว

ดับตะวัน  
นिरาศแล้ว  
กัน- แสงไศก  
ยะเยียบน้ำตาหนาว

หนาวเหน็บตระหนกพระธรรณี  
ปฐพีสะทกทหา  
ไอ้ว่าประช้อระระร่ำ  
พระเสด็จ ณ แดนใด

น้ำตาดอกไม้ร่วง  
พิลาปรีระงมไพโร  
บ้านใจ จะขาดใจ...  
จะขาดแล้ว อยู่รอนรอน...

ไอ้ว่า พระทุลกระหม่อมแก้ว  
นिरาศแล้วจากแท่นบรรจถรณ์  
ร่มฟ้าประช้อชาติ..ราชฎ  
มหัศจรรย์ พระทศธรรม

พลั้งแห่งแผ่นดิน..เสด็จแล้ว  
พญาไศกไศกแก้ววิเวกย่า  
ฟ้าจะมีด ดินจะหม่น กันระกำ  
ยะเยียบย่ำ ร่ำร่ำ...หนาวน้ำตา .

กวีโดย : นาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์  
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์  
ประจำปีพุทธศักราช 2536



# คำพ่อสอน



พระบรมราชาวาท

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ  
ฝากไว้ให้พสกนิกรชาวไทยตราบนานเท่านาน



ในพระมหากรุณาธิคุณหลายๆ สิ่ง หลายๆ อย่างที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงทุ่มเทพระวรกาย พระสติปัญญา ทำเพื่อให้พสกนิกรชาวไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นมาโดยตลอด 70 ปี แห่งการครองราชสมบัติ นอกเหนือจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม อาทิ เรื่องการเกษตร ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ ก็ยังมีสิ่งสำคัญซึ่งเป็นรูปธรรมที่ทรงพระราชทานแก่ประชาชนคนไทยได้ เบื้องพระยุคลบาทของพระองค์ นั่นคือ **“คำสอน”** หรือ พระบรมราชาวาท ซึ่งพระราชทานในวาระสำคัญต่างๆ ที่ล้วนแต่เป็น **“คำพ่อสอน”** ที่ลูกๆ คนไทยทั้งแผ่นดินควรน้อมนำมาปฏิบัติอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นเครื่องเตือนใจให้ลูกคิด และครองสติอยู่ในศีลธรรมอันดีงามยังเป็นดังแสงเทียนส่องนำทางสู่ความสว่างไสว พร้อมนำพาประเทศไทยให้กลับคืนสู่ความสงบสุขครั้งแล้วครั้งเล่า อาทิ..



## อ่อนโยน แต่ไม่อ่อนแอ

อ่อนโยน แต่ไม่อ่อนแอ : ในวงสังคมนั้นเล่า ท่านจะต้องรักษามารยาทอันดีงาม สำหรับสุภาพชน รู้จักสัมมาคารวะ ไม่แข็งกระด้าง มีความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม :: พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 25 มิถุนายน 2496



## ความ ซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริต : ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจงมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่จะยังความเจริญ และความเป็นปึกแผ่นแก่สังคม เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีกลมเกลียว ความซื่อสัตย์ที่ว่่านี้ หมายถึง ความสุจริต ซื่อตรงต่อหน้าที่ การงาน ต่อตนเองและต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอารัดเอาเปรียบสำหรับท่านที่ใช้วิชากฎหมาย ย่อมกินความถึงการรักษาความเป็นธรรม ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมาย เพื่อประโยชน์ของตนเองด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป ดังบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ว่า "สุจริต คือ เกราะบัง สาตราพ้อง" : พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 23 พฤษภาคม 2496



## ความสามัคคี

ความสามัคคี : สามัคคีที่สำคัญที่สุดคืออะไร ก็คือ สามัคคีในชาติ ไม่ใช่ว่า ความสามัคคีในคณะไม่ได้ แต่ต้องระวัง ถ้าสามัคคีกัน แต่จะไปก้าวก่ายหรือไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในสถาบันก็เป็นความผิด ถ้าสามัคคีในสถาบันไปทำให้คนอื่นเสียหายหรือเดือดร้อนก็ไม่ได้ เพราะทำให้เสียหายต่อสามัคคีของชาติ : พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 เมษายน 2503





## คนดี

คนดี : ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดี และคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายได้ : พระบรมราโชวาทในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี วันที่ 11 ธันวาคม 2512

## การเอาชนะใจตน

การเอาชนะใจตน : ในการดำเนินชีวิตของเรา เราต้องข่มใจ ไม่กระทำการใดๆ ที่เรารู้สึกด้วยใจจริงว่าชั่วว่าเสื่อม เราต้องฝืนต้องต้านความคิดและความประพฤติทุกอย่างที่รู้สึกว่าขัดกับธรรมะ เราต้องกล้าและบากบั่นที่จะกระทำการที่เราทราบว่าเป็นความดี เป็นความถูกต้องและเป็นธรรม ถ้าเราร่วมกันทำเช่นนี้ ให้ได้จริงๆ ให้ผลของความดีบังเกิดมากขึ้นๆ ก็จะช่วยค้ำจุนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมลงไป และจะช่วยให้ฟื้นคืนขึ้นได้เป็นลำดับ : พระราชดำรัส พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน ในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธภิกษุมัคคมทั่วประเทศ ครั้งที่ 12 ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่ 12 ธันวาคม 2513



## หนังสือเป็นอมสิน

หนังสือเป็นอมสิน : หนังสือเป็นการสะสมความรู้และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างมา ทำมา คิดมา แต่โบราณกาลจนทุกวันนี้ หนังสือจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นคล้ายๆ ธนาคารความรู้และเป็นอมสิน เป็นสิ่งที่จะทำให้ มนุษย์ก้าวหน้าได้โดยแท้ : พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะสมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศ ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท วันที่ 25 พฤศจิกายน 2514

# ความเพียร

*ความเพียร* การสร้างสรรค์ตนเอง การสร้างบ้านเมือง ก็ตาม มิใช่สร้างในวันเดียว ต้องใช้เวลา ต้องใช้ความเพียร ต้องใช้ความอดทน เสียสละ แต่สำคัญที่สุดคือความอดทน คือไม่ย่อท้อ ไม่ย่อท้อในสิ่งที่ตั้งงาม สิ่งที่ตั้งงามนั้นทำมันมาเรื่อยๆ บางทีเหมือนว่าไม่ได้ผล ไม่ดัง คือดูมันครีทำดีนี้ แต่ขอรับรองว่าการทำให้ดีไม่ครีต้องมีความอดทน เวลาข้างหน้าจะเห็นผลแน่นอนในความอดทนของตนเอง : พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา ครูและอาจารย์ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ วันที่ 27 ตุลาคม 2516



# ความรู้ตน

*ความรู้ตน* เด็กๆ ทำอะไรต้องหัดให้รู้ตัว การรู้ตัวอยู่เสมอจะทำให้เป็นคนมีระเบียบและคนที่ระเบียบดีแล้ว จะสามารถเล่าเรียนและทำการงานต่างๆ ได้โดยถูกต้องรวดเร็ว จะเป็นคนที่จะสร้างความสำเร็จและความเจริญให้แก่ตนเอง และส่วนรวมในอนาคตได้อย่างแน่นอน : พระบรมราโชวาท พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือ วันเด็กประจำปี 2521



# คนเราจะต้องรับและจะต้องให้

*คนเราจะต้องรับและจะต้องให้* คนเราจะเอาแต่ได้ไม่ได้ คนเราจะต้องรับและจะต้องให้หมายความว่าต่อไป และเดี๋ยวนี้ด้วยเมื่อรับสิ่งของใดมา ก็จะต้องพยายามให้ ในการให้นั้น ให้ได้โดยพยายามที่จะสร้างความสามัคคีให้หมู่คณะและในชาติทำให้หมู่คณะและชาติประชาชนทั้งหลายมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ ช่วยที่ไหนได้ก็ช่วย ด้วยจิตใจที่เผื่อแผ่โดยแท้: พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 20 เมษายน 2521



## การทำความดี

**การทำความดี** การทำความดีนั้น โดยมากเป็นการเดินทวนกระแสความพอใจและความต้องการของมนุษย์ จึงทำได้ยากและเห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำเพราะหาไม่ ความชั่ว ซึ่งทำได้ง่ายจะเข้ามาแทนที่แล้วจะพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่ทันรู้สึกตัว : พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานกระบี่ และปริญญาบัตรแก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี โรงเรียนนายร้อยตำรวจฯ 10 มีนาคม 2529



## การทำงาน

**การทำงาน** เมื่อมีโอกาสและมั่งงานทำ ควรเต็มใจทำโดยไม่จำเป็นต้องตั้งข้อแม้ หรือเงื่อนไขอันใด ไว้ให้เป็นเครื่องกีดขวาง คนที่ทำงานได้จริงๆ นั้น ไม่ว่าจะจับงานสิ่งใด ย่อมทำได้เสมอถ้ายังมีความเอาใจใส่ มีความขยัน และความซื่อสัตย์สุจริต ก็ยิ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในงานที่ทำสูงขึ้น : พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 8 กรกฎาคม 2530



## ความซื่อสัตย์

**ความซื่อสัตย์** ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง เด็กๆจึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์และมีชีวิตที่สะอาด ที่เจริญมั่นคง : พระบรมราโชวาทพระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531





# คุณธรรมของคน

**คุณธรรมของคน** : ประการแรก คือ ความซื่อสัตย์ ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจ ผูกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม **คุณธรรมสี่ประการ** นี้ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงาม จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไป : พระบรมราชาวาทในพิธีบรวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า วันที่ 5 เมษายน 2535

## ความเอื้อเฟื้อ

**ความเอื้อเฟื้อ** : สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่ : พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเชิญลงพิมพ์ในนิตยสารที่ระลึกครบรอบ 36 ปี ของสโมสรไลออนส์กรุงเทพฯ วันที่ 31 มีนาคม 2538

## ความสุข

**ความสุข** คือความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น : พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระราชพิธีกาญจนาภิเษกทรงครองราชย์ครบ 50 ปี 2539

## แก้ปัญหาคด้วยปัญญา

**แก้ปัญหาคด้วยปัญญา** ปัญหาทุกอย่างไม่ว่าเล็กหรือใหญ่มีทางแก้ไขได้ ถ้ารู้จักคิดให้ถี่ ปฏิบัติให้ถูก การคิดได้ดีนั้น มิใช่การคิดได้ด้วยลูกคิดหรือด้วยสมองกล เพราะโลกเราในปัจจุบันจะวิวัฒนาการไปมากเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่มีเครื่องมืออันวิเศษชนิดใดสามารถขบคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์ การขบคิดวินิจฉัยปัญหา จึงต้องใช้สติปัญญา คือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอ เพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทผิดพลาดและอคติต่างๆ มิให้เกิดขึ้น ช่วยให้การใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทำให้เห็นเหตุเห็นผลที่เกี่ยวข้องกัน เป็นกระบวนการได้กระจ่างชัด ทุกขั้นตอน : พระบรมราชาวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 1 สิงหาคม 2539

# พูดจริง ทำจริง

พูดจริง ทำจริง ผู้หนักแน่นในสัจจะพูดอย่างไรทำอย่างนั้น จึงได้รับความสำเร็จ พร้อมทั้งความศรัทธาเชื่อถือและความยกย่องสรรเสริญจากคนทุกฝ่าย การพูดแล้วทำ คือ พูดจริง ทำจริง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมเกียรติคุณของบุคคลให้เด่นชัด และสร้างเสริมความดี ความเจริญให้เกิดขึ้นทั้งแก่บุคคลและส่วนรวม : พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม 2540



## ความพอดี

ความพอดี ในการสร้างตัวสร้างฐานะนั้นจะต้องถือหลักค่อยเป็นค่อยไป ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและความพอเหมาะพอดี ไม่ทำเกินฐานะและกำลัง หรือทำด้วยความเร่งรีบ เมื่อมีพื้นฐานแน่นหนารองรับพร้อมแล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญก้าวหน้าในระดับสูงขึ้น ตามต่อกันไปเป็นลำดับผลที่เกิดขึ้นจึงจะแน่นอน มีหลักเกณฑ์ เป็นประโยชน์แท้และยั่งยืน : พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 18 ธันวาคม 2540



## ความพอเพียง

ความพอเพียง คำว่า พอเพียง มีความหมายว่า พอมีกิน เศรษฐกิจแบบพอเพียง หมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ขอยืมคนอื่น ต้องอยู่ได้ด้วยตนเอง แปลจากภาษาฝรั่งเศสได้ว่า ให้ยืนบนขาของตัวเอง หมายความว่า สองขาของเรายืนบนพื้นให้อยู่ได้ ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมของคนอื่น เพื่อที่จะยืนอยู่ คำว่า **พอ** คนเราถ้าพอในความต้องการ มันก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยพอเพียงอาจมีมาก อาจมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น : พระราชดำรัสพระราชทานในโอกาสที่คณะบุคคลเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541



...บัดนี้เมื่อ “เสด็จสู่สวรรคาลัย” เชื่อว่าคำสอนของพระองค์ จะยังคงกึกก้องในหัวใจของปวงชนไทยตลอดไป...



# ถวายจรัลด้วยอักษร

## ๑. ในหลวงของยาย น้ำ แม่และฉัน

เมื่อยังเด็กอ่อนเยาว์ราวห้าปี ยายบอกว่า

“มานี่...จงกราบเสีย”

ยื่นกระดาษแผ่นหนึ่งซึ่งแตกเสีย

“ปฏิทินแผ่นเนี้ยได้มานาน นีในหลวงอยู่ไกลชื่อในหลวง”

นัยน์ตายายโชติช่วงเสียฉาดฉาน

“เป็นพระเจ้าอยู่หัวฯ คุ่มกบาล จงกราบเสียนานนานนะหลานรัก”

ตั้งแต่นั้นมาฉันจำได้ เจอรูปนี้ที่ไหนแจ่งประจักษ์ พนมมือกราบไหว้เหมือนทนายทักทายพยักหน้าหงิกหงักด้วยพอใจ พอเจ็ดขวบอยู่กับน้ำซึ่งเป็นครู เรียนอยู่ชั้นประถมสองเห็นจะได้ มีข่าวว่าในหลวงของปวงไทย จะเสด็จผ่านไปสู่มืองโรงเรียนฉันทกกันดารอยู่บ้านนอก ครูตื่นตื่นเล่าบอกกันต่อเนื่อง เตรียมประดับประดามลั้งเมลือง เตรียมทุกเรื่องเตรียมกันเป็นนานเดือน

เป็นหลานน้ำจึงได้ใส่รองเท้า มั่นกั๊กทอนเอา - ไม่มีใครเหมือน ยืนแถวหน้าเด่นกว่าใครไม่แะเชื่อน แดดส่องหน้า อยู่หน้าเพื่อน - ไม่ร้อนเลย เสด็จมาอยู่โน้นไกลลิบลิบ เห็นพระองค์ตาไมเกรพระิบ - เจ้าข้าเอ๋ย พอหลับตาเหมือนลมร่ำมาร่ำเพย ชูธงชาติพระองค์เอ๋ยก็ผ่านวัน

พอสิบเก้าเรียนจุฬารมหาวิทยาลัย ขาบซึ่งสุดหัวใจได้สดับ เสด็จทรงดนตรี มาประทับ - หอประชุมราวกับดอกไม้บาน ราชนิธิดาและโอรส ร่ายล้อมพร้อมหมดสำเร็จสนาม

ทรงตรัสเข้าตรัสล่อทรงสำราญ หัวใจเราปูนปานจะลอยฟ้า

ยี่สิบสองเข้าเฝ้าด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม วันเตรียมพร้อมก้าวไกลไปข้างหน้า

ถอนสายบัวรับพระราชทานปริญญา ซึมน้ำตาซึ่งในหัวใจตน

ฉันทผ่านวันเวลามานานแล้ว แต่ดวงแก้วยังสัมฤทธิ์ประสิทธิผล ยังสว่างกระจ่างใสในกมลยังรวมชนยังรวมไทยรวมใจรัก





**วันเฉลิมพระชนมพรรษา** ห้าธันวาคมทั้งชาติแจ้งประกาศฯ ชนทั้งชาติคอย  
จ้องมองพระพักตร์ ด้วยจงรักภักดีเพราะรักดีล้วน  
ฉันทโรศัพทศุภกับแม่ซึ่งแก่เฒ่า

“แม่จ๋า ดุทีวีหรือเปล้า...อย่ามัวบ่นฟังในหลวงหรือเปล้า- หรือหลับกรน”  
แม่เสียงใสตอบคนปลายสายฟัง

“แม่ไม่หลับไม่บ่นใครทั้งนั้น รอทั้งวันดูในหลวงด้วยความหวัง เห็นพระพักตร์  
แจ่มใสดีใจจัง แม่นั่งฟังตามองใจพองฟู วันนี้ไม่ปวดเมื่อยไม่เหนื่อยล้า แปะสติบกว่า  
ก็ยังมีอยู่ ดีใจนะ ดีใจที่ได้ดู ได้รับรู้ว่าพระองค์สบายดี”

ปกติแม่ฉันนั้นแสนเชื่อง กลางคืนเป็นโรคนอนและโรคนี้ ต้องปีบขนาดกินยาสารพัน  
มีแต่วันนี้หายโรคหายโคกภัย ด้วยอำนาจจงรักและภักดี อำนาจที่ไม่มีใครสั่งได้อำนาจ  
ที่ปลุกเบิกจากภายใน อำนาจที่หัวใจสั่งให้มี

ฉันมองไปรายรอบขอบเขตชั้นที่  
เห็นอำนาจของราชันปีนเกศี  
ครอบคลุมไปทั่วพื้นปฐพี  
เป็นสี่เหลี่องปีนมณีของชาวไทย  
สว่างไสวไปทั่วอาณาจักร  
อ้อมไปด้วยอำนาจรักอันสุกใส  
ในโลกนี้ไม่มีกษัตริย์ใด  
จะอ้อมอำนาจใจเท่าพระองค์

๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ (วันเฉลิมพระชนมพรรษา เฉลิมพระเกียรติครองราชย์ครบหกสิบปี)

## ๒. ในหลวงของฉัน

เมื่อฉันโตเป็นผู้ใหญ่ ภาพในหลวงในดวงใจยังสูงส่งได้เห็นภาพทรงงานผ่านปาดง ยังแปลกใจว่าทรงได้อย่างไรไปถึงเจ้าฟ้ามหากษัตริย์ เป็นขัตติยะผู้ยิ่งใหญ่ นำประทับอยู่พิฆานอันพิไล มาเดินดินทำไม้ให้ทุกขัตรม

เมื่อยิ่งเห็นจึงยิ่งเชื่อเมื่อได้เห็น ๕ ทรงเป็นราชันพิเศษสมยิ่งอ่านยิ่งเข้าใจในปารามภ ทุกคำสอนคือคำคมอันจับใจ

ยิ่งศึกษายิ่งเข้าใจยิ่งได้รู้

พระองค์คือนักสู้ผู้ยิ่งใหญ่

สู้กับความปวดร้าวของชาวไทย

สู้กับความยากไร้ของแผ่นดิน

ทรงพระราชวินิจฉัยไปถึงเหตุ ไม่จำกัดขอบเขตไปทุกถิ่น ทั้งคนเมืองคนใดในปฐพิน อาณาจักรนี้ลและยืนด้วยองค์เอง เหมือนกับว่าเวลาในหนึ่งวัน ทุกนาทึพระองค์นั้นล้วนริบเร่งรวมสี่พันโครงการอันน่าเกรง แต่พระองค์กลับบรรเลงเป็นเพลงรัก

รักในดินเหลือล้ำเกินกำหนด สู้จารจดจารึกนึกรให้หนัก พระองค์ดำริให้ถูกใจนึกร ทรง “แกลิ่งดิน” ด้วยตระหนักว่า รักดิน บางน้ำเบรียวหินซ้อนและห้วยทราย เขาชะงุ้มและอีกหลายหลายท้องถิ่น เคย “ไรรันไค้ไฟ” กลับอ้อมเอมเปรมชีวิติน จะทำกินก็อ้อมสุขทั่วทุกทีค

รักในน้ำปรับน้ำให้เป็นน้ำ เอน้ำดีไล่น้ำเสียสนท พระดำรัสว่า “น้ำคือชีวิต” น้ำสถิต ณ สถานอันมีคน ทรงเก็บน้ำเป็น “แก้มลิง” ให้ยิ่งรู้ ทรงต่อสู้กับความแล้งเป็นฟ้าฝน ทั้งบำบัดทั้งเบ็ดเสร็จสำเร็จดล กลายเป็นผลการพัฒนาฟ้าให้น้ำ ทั้งป่าสักขลลทธีและท่าด่าน ห้วยองคตเมืองกาญจน์ ล้วนชุ่มฉ่ำ อีกแม่ปึงแม่อาวไรร้าวระกำ เหล่านี้นาร่องให้ด้รู้ทางรักในป่าต้นไม้ไพรพงพฤษ ยิ่งรำลึกยิ่งตระหนักรักทรงสร้างทรงรอบรู้แม่ช้ดทรงจัดวาง แจ่มกระจ่างเรื่องต้นไม้ให้เฝ้าดูห้าม “ริงแก” หรือ “ตอแย” กับต้นไม้ ปลอยทิ้งไว้ “ซ้งหิวมัน” มันก็อยู่ ปลุก “หญ้าแฝก” ป้องกันดินทั้งสิ้นรู้ ๕ คือครูผู้ปฏิบัติอย่างซ้ดใจ

ยิ่งศึกษายิ่งซาบซ้งตรงในจิต ทรงใกล้ซ้ดกับคนยากมาก แค้ไหน เกษตรกรชาวนาพระทรงซ้ด เสด็จไปสนทานาพร้อมพาทึ จึงได้รู้แก้จว่าพระองค์ พระราชหฤทัยมันคงอยู่ทีนี้ ทีที่ผืนแผ่นดินฟ้าและธาตริ มีพสกมากมีของพระองค์ ทรงให้สัมภาษณ์ต่างชาติว่า ประชาชนมากค่าและสูงส่ง ประเทศไทยคือปริมิตที่คว่าลง พระราชธาตารองอยู่ปลายพื้น เพราะทรงรักประชาชนของพระองค์ จึงทรงทำทุกอย่างเพื่อคนอื่น ทรงพร้อมจะเสียสละและหยัดยีน หนักก็ขึ้นตันก็รับซ้บทุกทุกข



แต่เพราะว่ามนุษย์คือมนุษย์ อาจบางจุดไม่ทันการณ์พาลขลักขลุ๊ก บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงสมัยในแต่ละยุค โลกเรารู้รักก็ราวหนวฤดูติ ยังจำได้วันพฤษภาทมิฬ หัวใจฉันแห้งวันไม่เหลือที่ อำนาจกับประชาธิปไตยไม่มีดี ปะทะกันครั้งนี้ทมิฬใจ เหมือนสงครามกลางเมืองอยู่ครืนครืน ประชาชนแตกตื่นกันยกใหญ่ เสียงปืนเปรี๊ยะ เสียงกรีดร้องดังก้องไกล กรีดเลือดในอกหยดรดปฐพี เรารบกันไม่ใช่เขา เรารบกัน ถึงสิ้นสิ้นสิ้นชีวิตหรือนี้ ฉันจำให้ใจเด่นไม่เป็นดี อยากหลบลี้ไม่อยากเห็นไม่อยากจะดู แต่ต้องดูแต่ต้องรู้แต่ต้องรับ นี่บ้านเมืองเราตกอับแสนหดหู่ วันที่ห้าน้ำตาไหลอยู่พร่างพรุ และजूजूก็เห็นภาพของพระองค์

ทรงเหมือนฟ้ามาโปรดประเทศชาติ  
ทรงเหมือนฝันที่วาดไว้สูงส่ง  
คนนับแสนนับล้านพาลงนง  
พระองค์ทรงห้ามทัพได้ฉับพลัน

เพียงให้คนสองคนมาเข้าเฝ้า และทรงตรัสเบาเบายินไหม่นั้น เหมือนดังพ่อปรามลูกชายให้รักกัน เหมือนพี่น้องของเรานั้นถูกพ่อปราม

ภาพค่อยเคลื่อนเลื่อนออกอย่างช้าช้า ฉันทะลึงภาพตรงหน้า ด้วยเกรงขาม สองนั้นกราบพระบาทแล้วคลานตาม ช้าแต่งามและสงบจบเรียบร้อย

จะมีเจ้าแผ่นดินใดทำได้เท่า  
จะมีเจ้าใดเล่าทำได้บ่อย  
หากนับความขัดแย้งมีใช้น้อย  
แต่ในร้อยหนึ่งเท่านั้นคือพระองค์



กาลเวลาเคลื่อนผ่านกาลสมัย กาลเวลาผ่านไป  
คล้ายเลื่อนหลง กาลเวลาผ่าเหล่าผจญกลางง แต่คนหนึ่ง  
ยังคงตรงต่องาน ทรงคิดเศรษฐกิจที่พอเพียง เพื่อหลีกเลี่ยง  
ความจน คนเรียกขาน “เกษตรราชาภูมิใหม่” ใจบันดาล  
ทรงผลงานวิถึกับชีวิต ฟังตนเองเข้าใจเป็นอย่างดี ผลิต  
แทรกเรียบง่ายไม่เร่งผลิต รวมกลุ่มเข้าด้วยกันร่วมฉันทมิตร  
และประสานกลุ่มใกล้เคียงรอบรอบตัว จะแหล่งทุนแหล่ง  
บริหารประสานเถิด ประสานให้ก่อเกิดช่วยกันทั่ว จาก  
ท้องถิ่นสู่บ้านผ่านสู่ครัว เริ่มจากฝักริมรั้วที่พอดี

สร้างสังคมพอเพียงด้วยเพียงพอ  
สร้างความคิดสานต่อทุกถิ่นที่  
สร้างหัวใจเรียบง่ายให้ไทยมี  
สร้างความรักไมตรีให้ไทยครอง

กาลเวลายิ่งเคลื่อนผ่านวันยิ่งคล้อย พระองค์ยังคง  
คอยเฝ้าจับจ้อง ประชาชนเป็นอย่างไรทรงไตร่ตรอง ทุกเวลา  
ประดับประคองประเทศไทย แม้สังขารพระวรกายไม่ดั่งเก่า  
แต่ความรักยังแรงเร้าให้แจ่มใส หลายหลายครั้งประชาชาติ  
แทบขาดใจ เป็นห่วงพระทรงชัยพันพรรณา

กาลเวลายิ่งเคลื่อนผ่านวันยิ่งเปลี่ยน สรรพสิ่งหม่น  
เวียนมาเปลี่ยนหน้า กาลเวลาเคลื่อนผ่านกาลเวลา พระราชา  
ยังสถิตในจิตใจ



ฉันนั่งอยู่ในห้องประชุมหนึ่ง มีเสียงดังอื้ออึงคนเคลื่อนไหว มีเสียงดังเบาเบาอยู่ในไลน์ ฉัน  
ก้มลง หินไวไว เรียงรายมา ตัวอักษรอะไรหรือคือส่งข่าว ต้นในอกปวดร้าวจนแทบบ้า มันเป็น  
เพียงข่าวร้ายเป็นมาษา ฉันหลับตาปล้นน้ำตาทะเลาะทลาย

โลกเคลื่อนไปที่ละนิดทีละนิด  
แสงมีดมมหม่นมิดหัวใจสลาย  
โลกยังหมุนซ้ำซ้ำตาพร่าพราย  
ดูกลับคล้ายคล้ายคลาว่าช้านาน  
น้ำตารินตกในหัวใจทะเลด  
ฟ้าไม่โปรดดินไม่ปรับรับผลาน  
อัดในอกตกในจิตฤทธิบันดาล  
ข้างในพล่านปลุ่งพลิกระริกระรัว

ในที่สุดโลกของฉันก็หยุดหมุน น้ำตาคุณน้ำตาใครไหลไปทั่ว แสงสีด้าสาดมาจนพรั่มัว สิ่ง  
ที่กลัวจะได้ยินก็ได้ยิน

“สวรรคตแล้ว...”

โอ เสียใจเหมือนไฟไหม พุงถาโถมมาได้ก็ไหม้สิ้น เหลือเพียงภาพทรงจำน้ำตาริน เหลือเพียง  
ดินสีดำเดินตามรอย

“สวรรคตแล้ว...”

โอ น้ำตา โอ น้ำตา มันหยุดมาไหลมาร่วงผล็อยผล็อย จากหนึ่งหยุดเป็นล้านหยดน้ำตาน้อย  
มันไหลล่อยเป็นทะเลน้ำตา น้ำตาประชาชน

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ (วันสวรรคต)



# ดนตรี กวี ศิลป์



**ค**วามโศกเศร้าอาดูรและการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของปวงชนชาวไทยในรอบ 70 ปี จากการเสด็จสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร หรือที่ลูกๆ ของพระองค์ท่านเรียกสั้นๆ ว่า "ในหลวง" เชื่อว่าไม่มีคนไทยคนใดที่ไม่เสียใจ...

เสียงบรรเลงเพลงพญาโศกและเพลงธรรณิกันแสงดังกึกก้องไปทั่วทั้งรายการ **แสงจากพ่อ** ในเทปการถวายอาลัยของเหล่าศิลปิน 3 สาขา ดนตรี กวี ศิลป์ นำโดยบทประพันธ์สวยสวรรค์ และพระเสด็จจับขันธ์ โดย อ.เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ดนตรีไทยจากครูป๊อบ คงลายทอง ดนตรีสากลจาก นายวิศวัฒน์ พลฤษวานิช อาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศิลป์ จากอาจารย์สุชาติ วงษ์ทอง และอาจารย์เสนีย์ คงลายทอง วาดภาพประกอบ

ผลงาน  
อาจารย์สุชาติ วงษ์ทอง



ผลงาน  
อาจารย์เสนีย์ คงลายทอง





**ครูบ๊ีบ คงลายทอง** ผู้เป่าปี่เพลงพญาโคก บอกว่า เพลงที่บรรเลงเป็นเพลงพญาโคก 3 ชั้น ซึ่งเพลงพญาโคกนี้เป็นเพลงเก่ามีมาแต่สมัยอยุธยา โดยรวมอยู่ในเพลงเรื่องพญาโคก (เพลงเรื่องคือ เพลงชุดที่นำทำนองเพลงที่มีลีลาคล้ายกันมาบรรเลงติดต่อกัน) ประกอบด้วยพญาผืน พญาโคก ท้ายพญาโคก พญาตริก พญารำพึง และพญาคารวณ บางครั้งนำไปบรรเลงเป็นเพลงเกร็ดเพื่อประกอบการแสดงละครและโขนในบทที่โคกเศร้า ในยุคต้นรัตนโกสินทร์นิยมนำเพลงสองชั้นมาขยายออกเป็น อัตราสามชั้น เพื่อใช้บรรเลงขับร้องพระประดิษฐไพเราะ (มี) หรือครูมีแขก คีตกวี นำเพลงพญาโคกสองชั้นมาขยายเป็นเพลงพญาโคกสามชั้น ด้วยความที่เพลงพญาโคกเป็นเพลงที่มีอัตรารั้งหวนมาก ทำนองยาว ใช้เวลาบรรเลงแต่ละรอบนาน ประกอบกับทำนองเพลงเปลี่ยนทาง ทำให้มีความน่าสนใจ

**พระประดิษฐไพเราะ** จึงเห็นว่าเหมาะที่จะทำเป็นเพลงเดี่ยวไว้ทอดฝีมือว่าใครจะทำได้ไพเราะเสนาะหูแค่ไหน เพลงพญาโคกนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า สมัยนั้นไทยยังใช้เพลงต่างชาติในการเคลื่อนพระบรมศพหรือพระศพพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง จึงทรงพระนิพนธ์เพลงพญาโคกสำหรับวงดุริยางค์ใช้บรรเลงถวายในงานพระศพของพระบรมวงศานุวงศ์ โดยทรงดัดแปลงเพลงพญาโคกที่เป็นดนตรีไทยให้เป็นตัวโน้ตดุริยางค์สากล

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฟังแล้ว โปรดเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเพลงที่มีลีลาสง่า ยิ่งใหญ่ อารมณ์เศร้า และที่สำคัญมีความหนักแน่นในตัวเอง จึงเหมาะสมแก่การอวมงคลเป็นอย่างยิ่ง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ครั้งแรกในการพระราชพิธีพระบรมศพสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศให้เป็น "เพลงโคกประจำชาติ" ตั้งแต่นั้นมา และยังทรงให้ใช้ได้ตั้งแต่การพระราชพิธีพระบรมศพ พระศพเจ้านาย แม้กระทั่งงานศพสามัญชน แต่ปัจจุบันชาวบ้านนิยมใช้เพลงธรรมดาถิ่นแสดในงานศพมากกว่า

นั่นคือเพลงพญาโคก และครั้งนี้ **ครูบ๊ีบ คงลายทอง** ได้นำมาบรรเลงผ่านปี่คู่ใจ เสียงของปี่นั้นโหยหวน เรียกน้ำตาให้หลั่งไหล

ออกมาได้โดยไม่รู้ตัวเลยก็เดียว “แม้วันนี้พระองค์จะไม่อยู่แล้ว แต่สำหรับในใจคนไทยทุกคน พระองค์ไม่เคยไปไหนเลย พระองค์ยังคงเป็นพ่อหลวงของเรา ยังอยู่ในใจเราทุกคนตลอดไป และโดยส่วนตัวแล้วได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ อย่าง **ด้านดนตรี** เรามีดนตรีไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพลงก็เป็นเพลงไทย เครื่องดนตรีที่ใช้ก็ประดิษฐ์ในเมืองไทย วัฒนธรรมดนตรีมันบ่งชี้ถึงความเจริญของงานทางด้านจิตใจ ทางความคิดที่จะนำไปสู่ความเจริญของงานในด้านต่างๆ อีกหลายๆ ด้าน...

ในฐานะที่เราเป็นคนไทย เราต้องศึกษาและดำเนินตามคำสอนของพระองค์ท่าน เพราะทุกอย่างที่พระองค์ทรงทำนั้นก็เพื่อคนไทยทั้งสิ้น นี่จึงเป็นที่มาที่จะบอกโลกให้รู้ว่าคนไทยรักพระเจ้าอยู่หัวแค่ไหน” **ครูบ๊ีบ**บอก



ด้าน ดร.สุชาติ วงษ์ทอง ศิลปินและครุศิลปินนานาชาติ และประธานสื่อน้ำอาเซียน(ประเทศไทย) บอกว่า ภาพที่วาดออกมาในครั้งนี้นั้นชื่อภาพว่า “เสด็จสู่สวรรคาลัย” เป็นภาพที่สื่อสารผ่านดอกไม้ซึ่งเป็นดอกบัว และมีสัญลักษณ์ทั้งเรื่องสีที่ให้ความรู้สึกอย่าง สีดำ - สีขาว - สีทอง และสัญลักษณ์อื่นๆ ที่ใช้แทนหัวใจของประชาชนทุกหมู่เหล่าที่ร่วมมือร่วมใจ สามัคคีกัน แล้วส่งต่อไปถึงพญาครุฑที่เราเชื่อกันว่าเป็นสัตว์ครึ่งคนครึ่งนก และเป็นพาหนะของกษัตริย์อย่างที่เราเคยเห็นพระนารายณ์ทรงสุบรรณนั่นเอง โดยครั้งนี้ที่นำพญาครุฑมาก็เพื่อ จะนำเสด็จพระองค์ท่านขึ้นสู่สวรรคาลัย ในภาพเมื่อสังเกตมุมมองบริเวณส่วนยอดของภาพที่เป็นองค์ประกอบรูปสามเหลี่ยมดูแล้วคล้ายๆ เจดีย์ มีเลข ๙ สีทองอยู่ตรงกลางเป็นการสื่อสารว่าเราได้น้อมส่ง พระองค์ท่านเสด็จสู่สวรรคาลัยอย่างมีความสุขนั่นเอง

“ครั้งนี้แม้จะเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ก็ตามแต่ ตนเชื่อว่าด้วยปรัชญาและสิ่งต่างๆ ที่พระองค์ท่านให้ไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความสามัคคี ผมเชื่อว่าความสามัคคีเป็นเรื่องมหัศจรรย์ เมื่อสังคมมีความสามัคคี บ้านเราก็จะมีความสุขอนาคตประเทศไทยก็จะดีขึ้น” ดร.สุชาติ วงษ์ทอง บอก





ส่วนเพลงธรณีกรรแสงที่บรรเลง ผ่านดนตรีสมัยใหม่ อย่างแซ็กโซโฟน โดยนายวิศุวัฒน์ พฤชวานิช และวาดภาพ โดยเสนีย์ คงลายทอง นั้นดังกังวาน เยือกเย็น ยิ่งได้ฟังยิ่ง ใจหาย ซึ่งนายวิศุวัฒน์ พฤชวานิช อาจารย์ประจำวิทยาลัย ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล บอกว่า เพลงธรณีกันแสง ความหมายก็คือการแสดงถึงความสูญเสียอย่างที่คุณไทยรู้จัก กันตั้งแต่ 13 ตุลาคมที่ผ่านมา คนไทยเหมือนสูญเสียที่ยึด เหนี่ยวจิตใจ สูญเสียเสาหลักของคนในชาติไปเสียงจึงออกมา เยือกเย็นอย่างที่ได้ฟังกัน

“ตั้งแต่เริ่มเล่นแซ็กโซโฟนมาเกือบ 20 ปีแล้ว ในหลวง ท่านเป็นเหมือนต้นแบบเสมอมาตอนนี้ ถึงแม้พระองค์ท่านจะ ไม่อยู่แล้วแต่สิ่งที่พระองค์ได้ทำมาไม่ว่าจะเรื่องดนตรีหรืออะไร หลายๆอย่าง ตนจะเก็บมาและเอามาใช้ในชีวิตประจำวันตลอด ไป หลังจากที่ 13 ตุลาคมเป็นต้นมาแม้ทั้งแผ่นดินจะมีแต่ ความเศร้าโศกเสียใจแต่เราก็ได้เห็นว่าคุณไทยรักกันมากขึ้น มี อะไรช่วยเหลือกันมากขึ้น ถ้าพระองค์ท่านยังอยู่ก็คงดีใจ ” วิศุวัฒน์ พฤชวานิช บอก

เช่นเดียวกับ นายเสนีย์ คงลายทอง ศิลปินวาดภาพ อีสระ เจ้าของผลงาน แสงจากพ่อ ๘ สติท้าวฟ้าจรดดิน บอกว่า ภาพที่วาดนี้ตนใช้สีเหลืองเพื่อแทน พระองค์ท่าน ที่มีความสดใส มีความร่าเริง เป็นแสงสว่างให้กับพสกนิกร หลังจากนั้นมาเมื่อพระองค์ท่านสวรรคตใน วันศุกร์ที่ 13 ตุลาคม 2559 ก็แทนด้วยสีดำสีที่ทุกคนรู้สึกทุกข์ แต่เพื่ออยากให้ พระองค์ท่านสบายใจ ไม่อยากให้พสกนิกรร้องไห้จนเกินไป สีขาว จึงนำมาใส่แทนค่าเหมือนน้ำตาแห่งความบริสุทธิ์ขาว สะอาดของลูกๆ ที่ร่วมน้อมส่งเสด็จพระองค์สู่สวรรคาลัย ๘ สติทบนผกาฟ้าเป็นดวงดาวส่องแสงสว่างกลางดวงใจให้ลูกๆ ได้เห็น และก้มกราบทุกชาติไป

นั่นคือ **ดนตรี กวี ศิลป์** ที่ศิลปินได้มาถ่ายทอดและ เล่าผ่านงานที่ตนถนัด ตลอด 70 ปีที่ผ่านมา พระองค์ทรง ปกครองบ้านเมืองด้วยหลักทศพิธราชธรรม นับจากวินาทีที่รู้ ว่าพระองค์ท่านไม่อยู่กับเราแล้ว ทุกคนมีหน้าที่ของตัวเองที่ ต้องทำ คือ **"การทำดีตามรอยพ่อ"** และ **"การทำ ดีเพื่อพ่อ"** เมื่อนำทั้งหมดมาประกอบกันก็จะเป็นสิ่งที่ดีให้ กับประเทศไทย เมื่อพระองค์ท่านมองลงมาจากบนสวรรค์ พระองค์ต้องเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำให้เราตั้งใจ และจะทำให้ คนอื่นได้เห็นแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศเล็กๆ แต่เราเป็น ประเทศที่เป็นมหาอำนาจทางด้านจิตใจ ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ ประเทศไทยดำรงคงไว้ได้สืบไป...



# ใครๆ ก็ รักในหลวง



เมื่อได้ยื่นประกาศจากสำนักพระราชวัง ว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทราธิราช สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตแล้ว เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 ณ โรงพยาบาลศิริราช ศิริพระชนม์มหิตพรรษาปีที่ 89 ทรงครองราชสมบัติได้ 70 ปี นำความโศกเศร้ามาสู่พสกนิกรชาวไทยทั่วทั้งแผ่นดิน ตลอดระยะเวลา 80 ปี นับแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นมิ่งขวัญของแผ่นดินเสมอมาพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า ต่างทราบซึ่งพระราชจริยวัตรอันงดงาม พระบารมีที่ปกแผ่ไพศาล พระปรีชาสามารถในด้านต่างๆ และเหนือสิ่งอื่นใดคือกรณมาธิคุณที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย ด้วยการทรงงานด้วยพระวิริยะอุตสาหะ พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ทั้งหมดทรงมุ่งหวังให้พสกนิกรชาวไทยมีความสุข อยู่นิถิน บันดาลซึ่งความผาสุก ความสงบร่มเย็น และความสามัคคีของชนทุกหมู่เหล่าอย่างถาวรหน้าสมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจให้พสกนิกรชาวไทยทั้งแผ่นดิน ดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทและสานต่อขยายผลนำแนวทางพระราชดำริ และพระราชปณิธานในการพัฒนาประเทศมาปฏิบัติอย่างยั่งยืนเสมอมา

'พระเจ้าอยู่หัว' เสด็จสวรรคตแล้ว...คำที่แสนจะเจ็บปวดไม่มีใครอยากได้ยิน ไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้น เพราะใครๆ ก็รักในหลวง การสูญเสียครั้งนี้นับเป็นครั้งยิ่งใหญ่ของประชาชนชาวไทย เล็กเช่นเดียวกับชุมชนบางลำพู, ชุมชนนางเลิ้ง และชุมชนอื่นๆ ที่เศร้าโศกเสียใจและเพื่อน้อมรำลึกถึงพระองค์ท่านจึงได้รวมตัวกันถวายความอาลัยด้วยการร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี วางดอกไม้หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ หรือแม้แต่พยายามส่งข้อความไปถึงพระองค์ท่าน ด้วยการลอยลูกโป่งสีดำที่เขียนข้อความจากใจแล้วลอยไปสู่สรวงสวรรค์ (Message to the sky)

แม้วันนี้พ่อของลูกๆ จะไม่อยู่แล้วแต่ทั้งหมดก็เชื่อว่าพระองค์จะรับรู้ได้ว่าประชาชนรักพระองค์มากแค่ไหน...เสียงปฏิกัญญาจะขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป...แม้จะสั้นๆ แต่ความหมั่นนั้นหาอะไรมารียบเทียบไม่ได้เลย... เชื่อได้เลยไม่ว่าเวลาจะผ่านไปแค่ไหน พระองค์ก็ยังคงอยู่ในใจประชาชนไม่มีวันลบเลือนไปตราบนานเท่านาน...

ล้นตอกย้ำ 'ท าง ไท' ซึ่ให้เห็น  
ความย้งยืนอยู่เย็นอย่างเป็น 'ไท'  
จึงทรงมีสายพระเนตรอันย้งใหญ่  
จึงซึ่ให้ราษฎรเห็นภาพเส้ันทาง

## ตามเส้ันทาง รอยพระบาททรงยาตรา

๐ เพราะทุกเบ็องรอยพระบาททรงยาตรา  
เพราะทุกพระราชดำริล้วนผลิประเด็็น  
เพราะทรงเป็นพ่อแท้ของประเทศ  
จึงทรงเห็นเส้ันทางที่กว้าง-ไกล

คือทางนำทวยไทยให้พันทุกซ  
รู้ฟังตนโดยใช้ทางสายกลาง  
ไม่หลงตามทางทุมไปเป็นทาส-  
บริโภคโลกล้นจนเอนเอียง

เจ็ดสิบปีทีพระองค์ทรงสั่งสอน  
สรวททีพระองค์ทรงกระทำ  
เป็นประทีบโคมทองส่องทวยราษฎร  
ได้ฟังฟังพระปัญญาเนือมนานูญ

โหยให้มีหน้ันกแล้วยามนี้  
ทัวสยามล้วนวิโยคตั้งแดยัน  
ไ้อรอยหนอ-รอยพระบาททรงยาตรา  
เหล่าลูกไทยจักยึดมั่นตามครรถอง

ล้นตอกย้ำ 'ท าง ไท' ซึ่ให้เห็น  
ความย้งยืนอยู่เย็นอย่างเป็น 'ไท'  
จึงทรงมีสายพระเนตรอันย้งใหญ่  
จึงซึ่ให้ราษฎรเห็นภาพเส้ันทาง

ให้รู้ลูกรู้ตึ้นชั้นสรรคส์สร้าง  
รู้ปล้อยวางตาม'คำพ่อ'-รู้พอเพียง  
'ความอยาก'จนวิปลสเป็นเส้ียงเส้ียง  
จนใจเบ็ียงเบนออกนอกทางธรรม

ซึ่ทางออกราษฎรแทนเด็็นย้า  
ล้นตอกย้ำพระมหากษัตริคคุณ  
ประชาชาติไทยให้หัวใจอุ่น  
พระการุณนามับเอนกอนันต์

องค์ภูมิพระเสด็จเสวยสวรรค  
ลูกไทยล้วนท้งน้ันน้ำตาตนเอง!  
ไ้อรอยหนอ-รอยคำพระแต่งตั้ง  
น้อมสนองทางน้ันน้ันน้ันน้ันไป

น้อมสำนึกในพระมหากษัตริคคุณเป็นล้นพัน อันหาทีสุดมิได้  
ข้าพระพุทธเจ้า นายสถาพร ศรีสัจจ  
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

# เพลงใบไม้ร่วง

แผ่วลมพัดพลิ้ว  
ไผ่เสียดสีก้อ

ใบไม้ปลิวเคลียดคลอ  
คลอเสียงพินเรไร

ปลอ่ยล่อยเคว้งคว้าง  
ห่างไกลแสนไกล

กลางพนาทางไพร  
ใบไม้ปลิวลิวลา

จากไปแล้วล็บไปแล้ว  
ผ่านเพียงพริบตา

เหมือนแววซ่า  
ลอยล็บลาเลยไกล

หยาดเย็นน้ำค้าง  
แผ่วลมหายใจ  
\* (ซู้) แผ่วลมหายใจ

กลางรวีเรืองไร  
ใบไม้ปลิวลิวลง  
ใบไม้ปลิวลิวลง

ประพันธ์คำร้อง อ.เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ขอน้อมศีรษะกราบ กราบแทบพระยคลบาท  
ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

